

Asia

Hankintojen valvonta: Varkauden kaupungin Kämärin kilpajäähallin joustokaukalon suorahankinta

Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto antaa Varkauden kaupungille huomautuksen hankintalain noudattamatta jättämisestä.

Asian vireilletulo

Kilpailu- ja kuluttajavirasto on ottanut asian tutkittavakseen omasta aloitteestaan.

Asian selvittäminen

Kilpailu- ja kuluttajavirasto on 3.4.2024 pyytänyt selvitystä Varkauden kaupungin julkisista hankinnoista. Kaupunki on toimittanut virastolle pyydetyt tiedot ja asiakirjat 19.4.2024. Virasto on 15.5.2024 pyytänyt kaupungilta lisäselvitystä, jonka kaupunki on toimittanut virastolle 29.5.2024 sekä 11.6.2024.

Ratkaisun perustelut

Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivalta

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, jäljempänä myös "hankintalaki") 139 §:ssä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle (KKV) on annettu tehtäväksi valvoa julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön noudattamista.

KKV voi antaa havaitsemansa lainvastaisuuden johdosta hankintayksikölle huomautuksen tai muuta hallintolain (434/2003) 53 c §:ssä tarkoitettua hallinnollista ohjausta. Laittomien suorahankintojen osalta KKV voi hankintalain 140 §:n perusteella kieltää hankintapäätöksen täytäntöönpanon. EU-kynnysarvot ylittävien suorahankintojen osalta KKV voi myös tehdä markkinaoikeudelle esityksen seuraamusten, kuten seuraamusmaksun, sopimuskauden lyhentämisen tai hankintapäätöksen kumoamisen, määräämiseksi. Sama koskee kansalliset kynnysarvot ylittäviä hankintalain liitteessä E tarkoitettuja palveluhankintoja tai käyttöoikeussopimuksia, jotka on tehty suorahankintana ilman laissa säädettyä perustetta.

Asiaselostus

Varkauden kaupungin (jäljempänä myös "kaupunki" ja "hankintayksikkö") hyvinvoinnin edistämisen lautakunta on 30.3.2023 tehnyt hankintapäätöksen § 23 Kämärin kilpajäähallin joustokaukalon hankinnasta. Liikuntapalveluiden vuoden 2023 talousarviossa hankinnalle on varattu 100 000 euron investointimääräraha. Tarjouspyyntö lähetettiin kolmelle valmistajalle sähköpostitse sekä julkaistiin kaupungin verkkosivuilla 8.3.2023. Määräaikaan mennessä kaupunki sai kaksi tarjousta. Joustokaukalo hankittiin halvimman tarjouksen jättäneeltä IcePro Oy:ltä hintaan 104 430,99 euroa (alv 0 %).

Hankinnasta ei ole julkaistu hankintalain mukaista hankintailmoitusta.

Varkauden kaupungin selvitys

Varkauden kaupungin selvityksen mukaan hankintailmoitus on jäänyt julkaisematta inhimillisen virheen takia. Hankinnasta ei ole hankintapäätöksen jälkeen laadittu erillistä allekirjoitettua hankintasopimusta. Hankinnassa on noudatettu voittaneen tarjouksen ja hankintapäätöksen ehtoja.

Selvityksen liitteenä virastolle on toimitettu hankintaa koskeva kirjallinen tarjouspyyntö. Tarjouspyynnön alaotsikon "Yleistä" alla hankintamenettelyä on kuvattu seuraavasti: "Hankinnasta lähetetään tarjouspyynnöt sähköpostitse sekä ilmoitetaan Varkauden kaupungin verkkosivuilla www.varkaus.fi 8.3.2023. Tarjouksen valintaperusteena on kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous, jonka perusteena on halvin kokonaishinta."

KKV:n arvio hankintamenettelyn lainmukaisuudesta

Hankintalain 1 §:n 1 momentin mukaan valtion ja kuntien viranomaisten sekä muiden 5 §:ssä tarkoitettujen hankintayksiköiden on kilpailutettava hankintansa ja käyttöoikeussopimuksensa siten kuin hankintalaissa säädetään.

Hankintasopimuksen syntyminen olosuhteiden perusteella

Hankintalain 128 §:n mukaan hankintapäätöksen tekemisen jälkeen hankintayksikön on tehtävä hankintasopimus. Hankintasopimus syntyy erillisen kirjallisen sopimuksen tekemisellä. Hankintalain esitöiden mukaan säännös vastaa aikaisemmin voimassa olleen julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007) 76 §:ssä säädettyä.¹ Vanhan hankintalain 76 §:n esitöiden mukaan hankinnasta tehdään hankintapäätöksen jälkeen erillinen kirjallinen hankintasopimus ja sopimus syntyy hankintayksikön ja tarjoajan nimenomaisella tahdonilmaisella, joka tapahtuu kirjallisen sopimuksen allekirjoittamisella.² Virasto toteaa, että Varkauden kaupunki ja IcePro Oy eivät ole allekirjoittaneet joustokaukalon hankinnasta erillistä kirjallista hankintasopimusta.

---

¹ HE 108/2016 vp s. 223.

² HE 190/2009 vp s. 51 ja 52.

KKV/1107/14.00.60/2024

13.12.2024

Hankintalain 154 §:n 1 momentin 5 kohdassa on säädetty seuraamusmaksun määräämisestä, jos hankinnassa on menetelty tämän lain, Euroopan unionin lainsäädännön taikka Maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevan sopimuksen vastaisesti. Pykälän 2 momentin mukaan markkinaoikeus voi 1 momentin 4–7 kohdassa tarkoitettuja seuraamuksia määrätessään katsoa hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen syntyneeksi olosuhteiden perusteella, jos hankintayksikkö on nimenomaisesti ryhtynyt hankinnan toteuttamiseen. Lainkohdan esitöiden mukaan pykälä vastaa pääosin vanhan hankintalain 94 §:ssä säädettyä.³ Vanhan hankintalain esitöiden ja lain 94 §:n yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan, jos kirjallista sopimusta ei ole tehty, sopimuksen syntymistä tulee arvioida olosuhteiden perusteella.⁴

KKV toteaa, että Varkauden kaupungin tarjouspyyntöön vastauksena saadun sitovan tarjouksen perusteella kaupunki on tehnyt hankintapäätöksen hankkia Kämärin kilpajäähallin joustokaukalo IcePro Oy:ltä. Virasto katsoo, että näissä olosuhteissa hankintasopimus muodostuu tarjouspyynnön, sen perusteella hankintayksikölle toimitetun tarjouksen sekä hankintapäätöksen jälkeen tehdyn tilauksen muodostamasta kokonaisuudesta.

Hankinnan ennakoitu arvo ja kynnysarvon ylittyminen

Hankintalain 27 §:n 1 momentin mukaan hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Arvioinnin on perustuttava ilmoittamisajankohdan tai muun hankintamenettelyn alkamisajankohdan arvoon. Arvoa laskettaessa on otettava huomioon myös hankinnan mahdolliset vaihtoehtoiset toteuttamistavat, ja hankintasopimukseen sisältyvät optio- ja pidennysehdot sekä ehdokkaille tai tarjoajille maksettavat palkkiot tai maksut.

Hankintalain 25 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti tavarahankintoihin sovellettava kansallinen kynnysarvo on 60 000 euroa.

KKV toteaa, että kilpajäähallin joustokaukalon hankintaan on ennalta varattu 100 000 euron määräraha. Kaupungin hyväksymä tarjous oli noin 104 000 euroa (alv 0 %). KKV toteaa, että hankinnan ennakoitu arvo on ylittänyt tavarahankintojen kansallisen kynnysarvon ja hankinta on rahallisen arvonsa perusteella kuulunut hankintalain yleiseen soveltamisalaan.

Menettely suorahankintana ja julkisten hankintojen ilmoittamisvelvollisuus

Kansallisissa hankinnoissa noudatettavia hankintamenettelyitä koskevassa hankintalain 100 §:n 2 momentissa on todettu, että kansallisissa hankinnoissa suorahankintoihin sovelletaan, mitä 40 ja 41 §:ssä säädetään.

---

³ HE 108/2016 vp s. 240.

⁴ HE 190/2009 vp s. 68.

Hankintalain 40 §:n 1 momentin määritelmän mukaan suorahankinnalla tarkoitetaan menettelyä, jossa hankintayksikkö neuvottelee valitsemiensa toimittajien kanssa hankintasopimuksen ehdoista julkaisematta etukäteen hankintailmoitusta. KKV toteaa, että vaikka Varkauden kaupunki on toimittanut tarjouspyynnön kolmelle yritykselle ja julkaissut sen avoimesti kaupungin verkkosivuilla, menettelyssä on tästä huolimatta ollut kyse suorahankinnasta, sillä hankinnasta ei ole julkaistu hankintalain mukaista hankintailmoitusta. Kaupunki ei ole vedonnut asiassa minkään 40 tai 41 §:n mukaisen suorahankintaperusteen olemassaoloon. KKV toteaa, että asiassa saadun selvityksen perusteella mikään lain suorahankintaperuste ei myöskään sovellu hankintaan.

Hankintalain 101 §:n mukaan hankintayksikön on toimitettava tämän luvun mukaisesta hankinnasta ja suunnittelukilpailusta julkaistavaksi ilmoitus sähköisesti suomen- tai ruotsinkielisenä internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi käyttäen kansalliselle hankintailmoitukselle tarkoitettua lomaketta. Pykälän 2 momentin mukaan hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen myös muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä. Ilmoitusta ei saa julkaista muualla ennen kuin se on julkaistu 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Velvollisuus hankintailmoitusten julkaisemiseen liittyy julkisissa hankinnoissa hankintalain 2 §:n mukaisesti noudatettavaan avoimuusperiaatteeseen.⁵ KKV toteaa, että hankintailmoituksen julkaisemista koskeva velvollisuus myös kansallisissa hankinnoissa on hankintalain perusteella yksiselitteinen. Varkauden kaupunki on laiminlyönyt tämän hankintailmoituksen julkaisemista koskevan velvollisuuden joustokaukalon hankinnassa.

Johtopäätös

Varkauden kaupunki on laiminlyönyt hankintalain 1 §:n mukaisen velvollisuutensa kilpailuttaa hankintansa mainitun lain mukaisesti. Suorahankintaan ei ole ollut olemassa hankintalain mukaista perustetta.

Edellä ilmenevillä perusteilla Kilpailu- ja kuluttajavirasto antaa Varkauden kaupungille huomautuksen hankintalain noudattamatta jättämisestä.

Sovelletut säännökset

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016) 1 §, 25 §, 27 §, 40 §, 41 §, 100 §, 101 §, 139 § sekä hallintolaki (434/2003) 53 c §.

Muutoksenhaku

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 164 §:n perusteella tähän Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

---

⁵ HE 50/2006 vp s. 47.

Lisätietoja asiasta antaa johtava asiantuntija Johanna Kirveskoski, puhelin 029 505 3710, sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Ylijohtaja

Timo Mattila

Johtava asiantuntija

Johanna Kirveskoski

Jakelu

Varkauden kaupunki